

Izbeja razen nedelje in praznikov vsak dan popoldne.

Uredništvo je v Ljubljani, Francišanska ulica št. 6/L, Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in podpisati, sicer se jih ne priobči. Rokopise se ne vrača.

Inserati: Enostopna petstotnica 30 vin., pogojen prostor 1 K; razglasila in poslana vrstica po 60 v.; večkratne objave po dogovoru primeren popust.

NAPREJ

Glasilo Jugoslov. socialno-demokratske stranke.

Posredna št. stanje 20 vinarjev.

Naročnina: Po pošti ali z dostavljanjem na dom za celo leto 60 K, za pol leta 30 K, za četrt leta 15 K, za mesec 5 K. Za Nemčijo celo leto 65 K, za ostalo tujino in Ameriko 72 K. — Reklamacije za list so poštne proste.

Upravništvo je v Ljubljani, Francišanska ulica št. 6/L, Učiteljska tiskarna.

Telefonska št. 312.

Slovenci in Jugoslavija.

II.

Od gospodarske moči in razvosti države je odvisen vsak nadaljni kulturni, moralni in politični napredek ljudstva, javnih naprav ter sploh cele državne organizacije.

Zato moramo predvsem posvetiti največjo skrb gospodarskim potrebam. Jugoslavija je bogata država, ima vse predpogoje, da postane jaka importna in eksportna sila. Vzporedno z intenzivnim obdelovanjem zemlje, je mogoče razviti prvovrstne industrijske panoge. Najpomislamo samo, kakšna mogočna in cvetoča lesna industrija bi se lahko razvila iz naših šum. Podjetni Anglež bi znal iz tega našega naravnega bogastva zbrati ogromne kapitele sebi v prid in v prid države. Imamo poleg tega ogromno vodnih sil, rude itd., imamo še ogromno drugih neraziskovanih gospodarskih virov, imamo ogromno plodovitne, od boga samega blagoslovljene zemlje. Tičimo v srcu Evrope, tako, da nam drugi večji in srečnejši narodi lahko zavidejo našo lego. Imamo poleg vsega močno in žilavo ljudstvo, zdravih živcev in naravno nadarjeno. Naša glavna nadloga je, da nimamo organizacijskega zmisla, da se niso v našem ljudstvu, ki je bilo doslej tuje na lastni zemlji, razvile vse one do lastni prednosti, ki karakterizirajo narode starih samostojnih, gospodarsko in politično razvitih držav. K temu je dodati še ono za našo takojšnjo usposobitev države tako usodopolno zlo, da je raznostnost v naravi, dispoziciji in izobrazbi posameznih delov troimenega naroda v marsičem večja, nego med pripadniki španske in angleške države. — Vse te nepopolnosti in nepomanjklivosti se bodo kmalu odstranile, ako bomo znali izrabiti naš ugodni gospodarski položaj ter našli v intenzivni organizaciji vseh svojih sil na gospodarskem polju pot do sebe, pot do naravnih virov našega narodnega gospodarstva. Na tem polju bo treba združiti takoj vse, kar je dobrih in zdravih sposobnih sil in pripomočkov v nas samih, ako hočemo preprečiti nevarnost, da bi mesto nas, izrabljali naše prirodno gospodarstvo tuji kapital po tujih ljudeh. Ako bomo, kakor doslej, zanemarjali to temeljno stran, od katere je odvisna naša polna samostojnost in ves naš napredek v bodočnosti, ne bodo naši eksistenčni pogoji veliko boljši niti v lastni državi.

Ne pozabimo, da imamo države, ki so sicer politično samostojne, ki so pa gospodarsko popolnoma v rokah tujega kapitalizma, ki po njih pleni in gospodarji tako, da je država samostojnost dotičnim narodom pravzaprav trajna nesreča, ker so izpostavljeni večni vojni nevarnosti. Politični osamostvojitvi mora slediti gospodarska osamosvojitev, ako nečemo ostati le eksploatacijska kolonija evropskega velekapitala. Kako velika nevarnost nam preti od te strani, je vsem, ki vidijo sedanjo desorganizacijo in nesposobnost države in javnih faktorjev, dovolj očita. Svetovni kapitalizem preži na nas, si ogleduje našo zemljo, naše bogastvo in našo — nepripravljenost. Prav nič ne dvomim, da ima tuji kapital večji vpogled v naše gospodarske politike, nego mi sami. Kaj bo iz naše politične samostojnosti, ako bomo finančno in gospodarsko odvisni od tujega kapitalizma, si lahko predstavljamo. K temu dodajmo dejstvo, da je zasedenost naših krajev po Italiji le prvi korak k izvalitvi onega zelo dalekosežnega osvobodnega programa italijanskega imperializma, ki stremi za tem, da si osvoji Balkan — to svojo krasno kolonijo, kakor jo že imenuje — deloma potom vojaške okupacije, deloma potom mirne — gospodarske invazije. Italija stremi očito za tem, da prevzame na Balkanu tisto vlogo, ki jo je prej tu zasledoval nemški ekspanzionizem. Prav vesela perspektiva! Ilevrnost italijanske imperialistične politike je premočrnat predvsem iz tega vidika. Zasedenega Primorja,

Istre in Dalmacije tvori komaj prvi začetek hujših bojov in nadlog. Ako se globlje zamislimo v to dejstvo ter vidimo, kako se obnašajo napram naši mladi državi druge velesile, nam ni treba navajati drugih okolnosti, da se zavedamo svojih najhujših nalog na tem polju.

Kaj nam je predvsem potrebno? Predvsem to, da ustvarimo veliko jugoslovansko gospodarsko tvorbo, ki naj bi bila kompaktna celota od Koroške do Carigrada. S tem ustvarimo mogočno silo, ki bo težko prodreti. Za to je pa pogoj, da pritegnemo v naš delokrog še one Jugoslovane, ki ne spadajo še v našo državo in ki prihajajo zlasti v tem oziru močno v poštev — to je Belgare.

(Dolje prih.)

Vojne grozote.

O bolgarskih zločinih v Macedoniji.

Na XIV. seji Narodnega predstavnstva v Beogradu, je govoril srbski poslanec Radoslav Agatonovič o grozotah, ki jih je preživel srbski narod za časa vojne. Slika, katero je podal g. poslanec je pretresljiva in skoro neverjetna; ako ne bi bili ti podatki povzeti iz poročila mednarodne komisije, ki je vse to dognala, bi mislili, da so to le strašne sanje.

Iz tega govora hočemo podati par slik — ne iz sovraštva do dotičnih narodov, katerih sinovi so te grozote izvršili po naročilu svojih vlad, temveč zato, da bodo naši čitatelji poučeni o zločinih in barbarstvu, ki jih prinese vsaka vojna ter da obenem vzbudimo med delavstvom še večji stud in sovraštvo do vsake vojne, kajti vsaka vojna je sama nasebi barbarizem.

Najprej je g. poslanec pojasnil položaj pred vojno dobo ter nakane sovražnikov srbskega naroda in srbske svobode, to je Nemcev, Ogrov in Bulgarov. Pričela se je vojna in takoj so bili uničeni vsi haški dogovori od strani Avstrije in Nemčije. Bombardiralo se je odprta mesta in trge ter s tem ubijalo nedolžne civilne prebivalce, medtem ko se je Srbija še vedno držala mednarodnih dogovorov ter izdala povelje narodu, da naj mirno ostane na svojih mestih, ker se mu ne sme nič slabega zgoditi.

Zgodilo se je obratno; mirno prebivalstvo ni bilo varno pred podivljano soldatesko.

Masakriralo se je starčke, žene in otroke za vsako najmanjšo pregreško ali prižoto.

Govornik se je pečal večinoma z zločinstvi, katere so izvršili Bulgari. Bilo je takorekoč v navadi, da, kjer so Bulgari dobili ranjene vojaške, so jih masakrirali. Po poročilu mednarodne komisije se je nahajalo v centralni bolnici v Štipu 114 ranjenih in bolnih srbskih vojakov, od katerih ni sluha, kam so izginili. Ali ista komisija trdi, da se je s temi ljudmi zgodilo tako, kakor se je zgodilo z onimi 200 srbskimi jetniki, katere so peljali po poti iz Štipa do Radovišta ter so jih pri vasi Ljubotena po ukazu vojvode Jovana Brla vse masakrirali.

Bulgari in Nemci so hoteli na vsak način uničiti srbski narod, kar kažejo jasno nešteti grobovi in kosti civilnega prebivalstva v severno-zapadni Srbiji. V celi Mačvi so sami grobovi in kosti. V Lešnici ni drevesa, na katerem ni visel srbski kmet nevojak. Sola v Prnjavoru je bila zažgana in v njej je bilo zaprtih 300 otrok, žen in starčkov, kateri so vsi zgoreli. Strašna je slika, katero se je videlo v vasi Zavljaci, kjer je bilo 40 trupel — žen in otrok povoženih in z bajonetom ubitih, in zraven njih 6 starih kmetov ustreljenih. Ta dogodek je slikan in ta slika je priobčena v knjigi dr. Reisa.

To so Bulgari vršili samo radi tega, ker se prebivalstvo ni hotelo izjaviti za Bulgare, kakor so od njih zahtevali, da bi potem te kraje smatrali pred svetom za Bulgarske. Predvsem so imeli nalog uničiti vse duhovnike, učitelje in inteligenco, ki je ostala na svojih mestih. Za ubi-

janje Srbov ni bilo treba niti obsodbe. Na sodniji v Škoplju je polkovnik Kalkandžijev opravičeval svoje postopanje s tem, da je pokazal ukaz vrhovne bulgarske komande, v katerem je rečeno, da je treba spraviti iz sveta vse, kar je sumljivega. Na podlagi tega ukaza je bilo v začetku okupacije ubitih 200 duhovnikov, od katerih jih je bilo 73 samo iz Niškega okraja. Govornik je pokazal sliko kraja, kjer so bili ubiti, in na kateri se vidi samo kup kosti. Med ubitimi duhovniki je tudi metropolit Vičentije.

V Nišu so ubili dr. Obradovića samo radi tega, ker se je predznil skozi okno pozdravit svojega prijatelja dr. Miličevića, katerega so peljali v prognanstvo. V niški okolici je polno grobov ubitih civilnih oseb.

Nato je govornik prečital imena raznih žrtv v tej okolici; med katerimi so tudi žene in nedolžni otroci, ter povedal, na kakšen način so bili umorjeni. Nekaj so jih obesili, nekaj ustrelili, nekaj pa masakrirali z noži in motikami.

V Dolgajcu v pilepski okolici je po poročilu mednarodne komisije bilo ubitih 190 oseb. V Mlavi so z ognjem umorili grupe po 150 oseb. Ista komisija je dosedaj dognala, da je v teh krajih bilo ubitih 20.000 oseb in to so samo starčki, otroci in žene, ker vsi ostali Srbi so bili v vojni. Nekatere vasi so popolnoma uničili in vse prebivalstvo pomorili.

Bulgari niso morili ljudi samo s puško in vrvo — šli so dalje ter so na razne načine mučili žene in otroke. Na enem umorjenem telesu so dobili 75 ran. Mater vojaka Stamenkovića so živo odrli in šele potem jo ubili. Avrona Todorovića so vrgli v vrelo vodo in dokler se je kahal, so ga z bajonetmi mrcvarili v kotlu. Na ta način so umorili še štiri druge kmete. Bulgarski vojvoda Gavrilko je ženo Marka Neševića prebodel skozi usta, da je prišlo bado na vratu ven. Isti vojvoda je pretepal Josipa Gavrilovića, dokler so mu prišle pe ne skozi usta, potem je sežgal na njem slamo in na to ga dal na drevesno obesimo; obešenega so voljaki s koli bili in ga tako umorili. Ko so bili ti krvniki siti ubijanja, so plačali cigano Mohamedancem po en lev za vsakega, ki ga umore.

Razen ubijanja in drugih zločinov, so se odlikovali tudi s tem, da so povsod vse oplenili, zahtevali vojne davke, oskrnili žene in dekleta. Tisti, ki so bili odgnani v taborišča, so bili večinoma obsodeni na smrt, ker tam je vladal grozen legar, in kakor komisija trdi, od 180.000 beguncev, ki so bili odpeljani v taborišča, se je vrnilo okrog 50.000 oseb, vsi drugi so pomrli. Vse to se je vršilo z vednostjo bulgarske vlade in bulgarske cerkve, ki so ta vnebovpijoča zločinstva odobraval, ker so hoteli ves srbski element v Moravski dolini kratkoma uničiti, da zagotovo premoči Bulgarom.

Govornik je trdil, da delo komisije ni še končano in da bodo prišla na dan še hujša zločinstva, zločinstva, ki so jih izvršili ne samo Bulgari, temveč tudi Nemci in Ogrji.

Kakor smo že omenili, priobčili smo vsa ta zločinstva ne iz sovraštva do bulgarskega ljudstva, temveč da pokažemo, kakšne posledice ima vojska, kako uniči v človeku vsak čut, vsako moralo in kako se ljudje v vojni poživijo. Ti dokazi nam pravijo, da moramo naše delo in agitacijo proti vojni, proti militarizmu še pomnožiti, ter vsak nadaljni vojni poskus zatreči.

To kar se je zgodilo tekom te grozne vojne, se ni zgodilo v celi zgodovini človeštva. Zato pa mora biti naloga proletarijata, da to vrsto »civilizacije« odpravi, da pride namesto te prava civilizacija, civilizacija ljubezni, bratstva in svobode.

Brzjav in telefon.

Danes sta v svetovnem razpisu brzjav in telefon dve najvažnejši stvari. A kljub temu že stara Avstrija ni vzdrževanju osvetila

začosti brige, ali bolje rečeno, zelo ju je zanemarjala.

Posebno so občutile to malomarnost avstrijske vlade slovenske pokrajine, kajti spadale so tozadevno pod italijansko ali pa nemško tehnično upravo. V vodstvo za izvrševanje ali pa vzdrževalno delo nastavljalo se je vedno popolnoma nezmožno osebje, kajti glavni pogoj je bil na južni strani Slovenije, da je moral znati vsak italijansko, na severni pa nemško.

Radi tega so prišli v poštev v prvi vrsti dosluženi podčastniki ali pa orožniki.

Vsakemu bo znano, da obstoji brzjav in telefon iz kovinskih predmetov raznih vrst. Naravno je tedaj, da more tako delo dobro vršiti edino oni, ki je izučen kakega kovinskega poklica, ker tu je treba razumeti, da je dobra funkcija le tedaj mogoča, ako je cela naprava v izredno dobrem stiku, bodisi v napeljavni žici ali pa pri množičnih peresnih stikih v aparatih samih. Kako naj oseba, ki je v kovinskem poklicu popolni lajik, te kovinske različne lastnosti in spajanja teh različnih delov dobro razume, oziroma tako delo dobro izvrši, si lahko vsak razsodi.

Posledice takega dela, izvršene na edino popolnoma nevedčega oseba, občutila je cela država, posebno pa promet in trgovina.

Vsaki zakasnitvi brzjav, je bila vzrok pokvarjena proga. Telefonski obrat pa je bil za naročnike vsled slabe funkcije naravnost pravi pekel. Vsak trenutek je funkcija odpovedala in koliko časa je hodil dosluženi podčastnik, sedaj brzjavni mojster okoli telefonskega aparata, da je isti zopet za nekaj časa deloval! Kakšna škoda se je tukaj delala pri tozadevnem materialu, osobito zlahtne kovine, baker, cin itd. ker nepoznavalec take kovine ne zna ceniti in ž njo ravnati, vsled česar se iste več pokvari in zavzre kot porabi.

Vso to ogromno škodo je moral trpeti davkoplačevalec, promet in trgovina pa neizmerno mizerijo v telefonskem in brzjavnem obratu. Vse to pa raditega ker se je za izvrševanje te važne službe sprejemalo popolnoma nevedče osebje, kajti to službo more pravilno vršiti edino ta, ki je izučen kovinskega obrta, ne pa obrtnik ali poljedelec v osebi doslužene podčastnika.

Da tudi v naši mladi Jugoslaviji ne zapademo taki telefonski in brzjavni mizeriji, naj merodajni krogi, v prvi vrsti trgovske in obrtne zbornice, skrbje, da se poveri ta važna državna panoga v tem oziru dobro izurjenim tehnikom, izvrševalno delo pa osebam, ki so izučene kovinske obrti.

J. D.

Politične vesti.

Jugoslavija.

Dalmatinska deputacija pri Wilsonu.

LDU. Bern, 18. Jugoslovanski tiskovni urad v Parizu poroča: V četrtek ob 11. dopoldne je sprejel predsednik Wilson deputacijo Dalmatincev, sestoječo iz narodnih zastopnikov: Joahima Simona Matavulja, dr. Božidarja Novakovića in dr. Belokutića. Dalmatinska deputacija je obrazložila predsedniku Zedinjenih držav položaj v zasedenih pokrajinah Dalmacije in ga obvestila tudi o uspehu plebiscita, v katerem zahteva prebivalstvo Dalmacije in otokov združitve s kraljestvom Srbov, Hrvatov in Slovencev. Predložila mu je zanimivo statistično gradivo o mestu Zadru, po katerem hlepe Italijani z večjo poželjivostjo, kot po vsakem drugem mestu, kakor tudi statistične podatke o Visu, katerega čisti slovanski značaj ne pripušča nikakega ugovora. Predsednik je poslušal izjavljajočo deputacijo z veliko pozornostjo in živim zanimanjem, sprejel spisano spomenico, ki vsebuje vse potrebne podatke o teh vprašanjih, ter izjavil, da jo hoče temeljito proučiti. Naposled je izrekel članom deputacije svojo zahvalo za-

to, da so pripotovali tako daleč samo z namenom, da prispevajo k razjasnitvi tega tako važnega problema.

Wilson razsodnik med Italijo in Jugoslavijo.

LDU. Bern, 18. Jugoslovanski tiskovni urad v Parizu poroča: Kakor javlja »Libre Parole«, bo imela mirovna konferenca prihodnji teden plenarno sejo. Medtem bo vprašanje Reke že odločeno. List pripominja, da sme po svojih obvestilih sklepati, da bo Italija dobila zadoščenje. Zdi se, da je Wilson določil za razsodnika v sporu med Italijo in Jugoslavijo, zakaj Angleška in Francija sta vezani po dogovoru, ki ga ne želita zatajiti, pa ga tudi ne moreta sankcionirati v mirovni pogodbi. Italijanska delegacija je z ozirom na to, da je postal položaj zanjo kočljivši, pozvala zastopnike raznih italijanskih korporacij, naj krepko podpirajo zahteve, za katere se bori na mirovni konferenci. S tem namenom je kongres 1200 italijanskih županov poslal Orlandu brzjavko, kjer ga pozivlja, naj vztraja pri dosedanjih zahtevah do skrajnosti. Tudi konferenca italijanskih senatorjev je sprejela enako resolucijo.

Po svetu.

Poslanca Modraček in Hudec sta izstopila iz »Čehoslovanske socialno-demokratske delavske stranke«.

Vzrok doslej še ni znan. Najbrž jih je pa dovelo k temu koraku nesoglasanje z osnovnimi načeli socialistične stranke. Posebno poslanec Modraček, je že dalje časa v svojem glasilu »Socialistických Listech« strankam oponiral. Že na poslednjem strankinem zboru se je opazilo, da ni nekaj prav. Posebno v vprašanju, kako stališče naj zavzame proti diktaturi proletarijata, se poslanca Modraček in Hudec nista ujemala s stališčem ostale stranke. Stranki sta hotela usiliti svoje mnenje, ker pa to ni šlo, sta pa prešla k najskrajnejšemu koraku in izstopila iz stranke. Upajo, da to ne privede do nikakega razkola v stranki.

Socializem napreduje na celi črti.

V pondeljek se je vršil na Dunaju zelo dobro obiskan shod gledaliških igralcev, na katerem so razpravljali o socializaciji gledališč. Po govoricah nekoliko igralcev, je bila sprejeta naslednja resolucija: Današnji shod dunajskih gledaliških umetnikov izjavlja, da je socializem dela brezpozna časovna zahteva. Zahtevamo torej, da pristopijo vsi dunajski gledališki umetniki kot strokovna skupina socialističnih ali komunističnih organizacij duševno delujočih.

Dunajski parlament zastražen.

LDU. Dunaj, 19. (DunKU.) Za danes popoldne so ukrenili vse potrebne za varnost parlamenta. Posadka parlamenta je že od 1. ure pripravljena na boj. Kontrola pri vstopu se vrši za največjo strogostjo; vstop je dovoljen samo z legitimacijami. Parlamentno poslople je okoli in okoli obkoljeno in zastraženo po narodni brambi.

Preliminarni mir z Avstrijo.

LDU. Amsterdam, 18. (DunKU.) »Telegraph« javlja iz Pariza: Preliminarni mir z Avstrijo se bo sklenil takoj po podpisu pogodbe z Nemčijo, kakor se pričakuje. pred koncem meseca maja.

Mir na Dunaju.

LDU. Dunaj, 19. (ČTU.) Do petih popoldne se mir na Dunaju ni kalil. Vse notranje mesto je zastraženo po nemško-avstrijski narodni brambi.

Predarlska se pridruži Švici?

LDU. Haag, 18. (ČTU.) Švicarska vlada je izpremenila svoje stališče in podpira sedaj vstop Predarlske v šv. arsko konfederacijo.

Spolitev Nemške Avstrije z Nemčijo.

LDU. Haag, 18. (ČTU.) »Daily Telegraph« poroča iz Pariza: Nemška delegacija je prišla na Dunaj, da razpravlja tam o spojitvi Nemške

Avstrije z Nemčijo. Financni del razprav se je ravno končal.

Preskrba Nemške Avstrije z živili.

LDU. Dunaj, 19. (ČTU.) Francoski poslanik na Dunaju je izročil danes državnemu tajniku za zunanje posle, dr. Bauerju, nastopno noto: Francoska vlada je pripravljena izdatno preskrbovati prebivalstvo bivše Avstrije z živili. Kakor znano, je prišlo zadnje čase že mnogo vlakov, ki so pripeljali potrebna živila. Preskrba z živili pa bi se morala ustaviti, če alijanci vsled nezakonitih dejanj, ki ogrožajo javni mir, ne bi imeli jamstva za postopanje prebivalstva in če ne bi vedeli, s katerimi pogoji bi se v bodoče izvršili transporti in razdeljevanje živil.

Ogrska sovjetska vlada ni v zvezi z dunajskimi nemiri.

LDU. Budimpešta, 18. (DunkU.) Ogrski dopisni urad javlja: Poverjenik Bela Kun je poslal dunajski »Arbeiter-Zeitung« izjavo, s katero ugotavlja, da ogrska sovjetska vlada s predčerašnjimi dunajskimi dogodki ni v zvezi in s katero protestira, da bi se na ta način skušalo zastrupljati medsebojne prijateljske stike.

Sanacija ogrskih financ.

LDU. Budimpešta, 18. (DunkU.) Ogrski dopisni urad javlja: Narodno poverništvo za finance je ukinilo izplačevanje zapadlih glavnih domačih vrednostnih papirjev (akcij, zadolžnic, obligacij). Dobitki od zrebalnih obligacij, sreč in deležev na dobičku se smejo izplačevati, ako ne presegajo 500 F; večji zneski pa se morajo v tekočem računu vključiti.

Masaryk za sporazum s češkimi Nemci.

LDU. Praga, 18. (ČTU.) Predsednik dr. Masaryk je imel pogovor z zastopnikom »Berner Bunda« o položaju Nemcev v čehoslovski državi. Rekel je med drugim: Sporazumeli se bomo na kakršenkoli način z Nemci na Češkem. Hočem, da bi bilo pozneje pri nas nekako tako, kakor v Švici, da bomo mogli živeti drug poleg drugega.

Čehoslovaška dobi zgodovinske meje.

LDU. Praga, 18. (ČTU.) Vesti iz Pariza poročajo, da je svet četvorice sklenil, da dobi čehoslovaška republika svoje zgodovinske meje.

Resen položaj v Italiji.

LDU. Bern, 18. Jugoslovanski tiskovni urad v Parizu poroča: Zadnje vesti iz Italije pričajo, da prihaja položaj v Italiji čim dalje resnejši. Radi reakcionarnega imperializma vlade je ljudstvo zelo razkačeno; pojavlja se čim dalje večja upornost. Velika stavka v Milanu ima izraziti značaj revolucije, ki morebiti ni več daleč. Vesti iz zasebnega vira, ki pravijo, da je nekaj fanatičnih nacionalcev zažgalo poslopje socialističnega lista »Avanti«, se tukaj sprejemajo z rezervno.

Amerikanski izvedenci na mirovni konferenci proti Italiji.

LDU. Lugano, 19. (ČTU.) »Secolo« javlja iz Pariza: Amerikanski izvedenci so o zgodovinskem, zemljepisnem, gospodarskem in narodnem vprašanju jadranskega problema oddali skupno strokovna mnenja, ki ni ugodno italijanskim zahtevam po Dalmaciji. Italijanska delegacija vzdržuje svoje stališče glede Reke.

Neverjetna poročila iz Monakova.

LDU. Berlin, 19. (DunkU.) »Deutsche Allgemeine Zeitung« poroča iz Bamberg: Semkaj je dospela vest, da vlada v Monakovem strahovit teror. Veliko število meščanov, vojakov in delavcev je bilo ustreljenih. Živila, katera pošilja Hoffmannova vlada v Monakovo, da ne bi prebivalstvo radi špartakovec trpelo lakote, se uporabljajo enostavno za Rdečo gardo. Resna poročila, ki jih je dobila Hoffmannova vlada, so povzročila, da je vlada dovolila ustanovitev prostovoljskega voja v Bambergu. Izdala je oklic na prebivalstvo, v katerem pozivlje k vstopu v to organizacijo.

Pogajanja s stavkajočimi v Berlinu.

LDU. Berlin, 19. (DunkU.) Kakor poroča Wolffov urad, se razvijajo pogajanja, ki naj privedejo do sporazuma v stavki nastavljenec, zelo ugodno. Upati je, da bo stavke v najkrajšem času konec. »Vorwärts« poroča, da se je tudi pri pogajanjih glede stavke v kovinski industriji dosegel sporazum. — Tudi »Berliner Tagblatt« javlja, da je stavka nastavljenec berlinskih veletrgovin in bazarjev vsled včerajšnjih pogajanj končana. Od danes so trgovine znova odprte.

Mirovna konferenca.

LDU. Berlin, 19. (DunkU.) »Deutsche Allgemeine Zeitung« poroča iz Bazla: Kakor javlja Agence Havas, bodo avstrijski, bulgarski in turški delegatje vpoklicani dne 9. maja v Versailles. Načrt pogodbe, katero nameravajo predložiti Nemčiji, bo najbrže do tedaj že dogotovljen in podpisan.

LDU. Pariz, 19. (DunkU.) »Agence Havas« poroča: Svet četvorice je zboroval na veliki petek zjutraj ter se bavil z vprašanjem Gdanskega. Sprejet je bil kompromis, da je Gdansko odslej naprej prosta luka, koje upravni mandat se poveri Poljski. V teku popoldneva ni bilo nobene seje. Vprašanje o bodoči pripadnosti Reke in o italijanskih zahtevah se je odložilo na danes.

V Parizu delajo še vedno s frazami.

LDU. Pariz, 19. (DunkU.) »Agence Havas« poroča: Senat je sprejel soglasno nastopni predlog odseka za zunanje stvari: V trdnem prepričanju, da izraža mišljenje vsega naroda, ki si je s težkimi žrtvami priboril pravico do trajnega mira, pričakuje senat od vlade, da bo v sporazumnem sodelovanju z zavezniški skušala doseči vsa potrebna jamstva za varnost Francije. Pred glasovanjem je izjavil minister za zunanje stvari, Pichon, da se tudi vlada pridružuje omenjenemu predlogu in zagotovil, da je preskrbljeno za vsa jamstva za varnost države, kakor tudi zato, da bodo krivci svetovne vojne morali popraviti vso škodo, katero so povzročili.

V Egiptu groze nemiri.

LDU. London, 18. (DunkU.) Reuter javlja: Položaj v Egiptu je na zunanji mirni, boje se pa novih nemirov. Zato je 26. divizija kot ojačenje odšla iz Dobruže v Egipt. V Turčiji je položaj zelo sumljiv; boje se, da v kratkem zopet pride do masakrov v Armeniji. Angleži so zapustili Transkavkazijo, izvzemši Krasnovodsk.

Iz časopisja.

»Nova Doba« od dne 19. aprila se že zopet zaletava v stanovanjsko komisijo v Celju, in vprašuje, če so že nemški profesorji izgnani iz Celja, in če so jim že stanovanja odpovedana. Mi si upamo gospode pri »Novi Dobi« vprašati, kaj ima ona vendar s stanovanjsko komisijo komandirati, v tej komisiji so sami izkušeni možje in imajo srce na pravem mestu, pa tudi sprevidijo, da mladine ne moremo pustiti brez poka, če je prav nemška. Ne vemo, kaj bi rekel gospod urednik, če bi svoje otroke ne mogel v maternem jeziku izobraziti. Pregovor pravi, kar ti nimaš rad, da bi ti drugi storili, tudi ti ne stori drugim. Torej, gospodje, pustite stanovanjsko komisijo enkrat za vselej v miru. Tudi raznih dopisov ni treba pošiljati in dalati nasvete ter druge stranke denuncirati, ker komisija bo opravila svoje delo brez vas. Če vi vidite, kako je, če nimate stanovanja, ne mečite svojih sotrpinov na cesto. Vedite, gospodje, da se je danes ob tej dragini hudo seliti. Vi pa kar hočete, da se morajo uboge stranke na cesto pometati. Čut, vest in poštenje morajo tudi nekaj veljati.

»Jugoslovanski ekonomista« piše o namerah Italije z našim brodom: ko so Italijani prišli v Trst, jim je bila prva briga, da so na mestu rekvirirali vse Lloydovo brodovje. Znano je, kaj da je bil Lloyd za nas nekda, ko je obvladal ne samo jadransko obrežje, ampak tudi cel Levante in njegove plovbe so se raztezale tudi prav gor do Japonske. To je italijanski »Navigazione generale italiana« bilo trn v peti. Italijani so šli, pa so nakupili toliko Lloydovih delnic, da bodo imeli večino v upravnem svetu društva. Tako so Italijani napravili tudi »Navigazione libera triestina«. Tudi tretje važno društvo za pomorsko trgovino »Avstro-Američana« bo, če že ne, prišlo v last Italije. List »La Perseveranza« je predlagal, naj bi se celo trgovsko brodovje na Jadranu zaplenilo kot vojni plen, če pa bi to ne šlo, naj bi se vse to brodovje vzelo na račun vojne odškodnine! — Tako so torej prešla v italijanske roke tri največja in najvažnejša parobrodna društva. Italija je že začela pogajanja z Dunajem, kako bi osigurala Lloydovo celotno tržišče zaledje. — Vprašanje brodovja je življenske važnosti za celo našo državo. Malo smo še čitali, da bi se naši kompetentni faktorji z vso resnostjo zavzeli za reči tolike važnosti!

»Il Lavoro« socialistični list v Genovi z dne 1. marca napada najprej Colonella Costa, ki se je nasproti nekemu žurnalistu izjavil, da niso ujetniki dosti lesti in da se jim

dobro godi. Nadaljuje dobesedno: »Resnica je, da se morajo ti ubogi ujetniki kamnu na cesti smiliti. Naše prebivalstvo jim rado podaja kruha ali kaj drugega, da ti nesrečnejši ne umirajo lakote in da ne bi prekinali Italije... Na malariji bolne prevažajo iz St. Margarite v Tagio, jetične pa v bolnišnico Coronata. Seveda ti potemtakem ne umirajo v občini Genovi. Naši podatki o umrljivosti so sestavljeni na podlagi zanesljivih poročil. G. polkovnik naj jih le natanko prebrava in naj premišljuje o zadevi, ki ne dela časti ne naši vladi, ne našim vojnim oblastem. Brez veliko govorčenja in besedičenja moramo pokazati človečanska čuvstva za svojo čast in svoje dobro ime. Italija nikakor ne sme biti dežela rabelinov in učeteljev.« — To poročilo se popolnoma ujema s poročili naših vrnivših se vojnih ujetnikov.

Ljubljanski visokošolci prirede pod pokroviteljstvom gospe županice dr. Tavčarjeve 26. in 27. t. m. v Ljubljani dva cvetlična dneva v korist akademikov v Zagrebu, ki se zaključita s plesom. Predplačila v ta namen prosimo na naslov: Pravniki Joža Baričević, Ljubljana, Franca Jožeta cesta 16. — Veselični odsek S. Z. S. A.

Dopisi.

Jesenice. Tukaj se je vršil dne 14. aprila železničarski shod, katerega je sklical Z. J. Z. Poročala sta Simončič in Škrjanc. Zadnji se je posebej odlikoval, kar naj si zapomnijo zapeljani tovariši. Simončič je trobil o spomenici, katero da so poslali v Belgrad dne 16. februarja in da je bila le-ta ugodno rešena. Zbičaj je še mnogo drugih takih šal, seveda le v prid buržoaziji in kapitalistom, kakor je že njegova navada. Gorje onim, katere je zasleplil, oni so lastni grobokopi. Javila sta se k besedi tudi sodruga Mlakar in Črnolag, katera sta mu pobijala njegove trditve, kar je navsezadnje Škrjanc tudi lepo sam povedal da je spomenica bila dne 25. marca ukinjena. Torej, tovariši, ali vam je padlo v glavo, da vas je še na shodu javno prav lepo navlekel. Bil je užaljen, ker je sodrug Mlakar po pravici povedal, da so prišli ti gospodje na Jesenice slepe miši loviti. To se gospodom ni posrečilo, pač pa ravno nasprotno, Črnolag je Škrjancu bruhal ogenj na sodruga Mlakarja, da ni bilo konca ne kraja. Smo pa zato sodrugi tekom dveh dni za 24 članov zopet močnejši, kar je dokaz, da železničarji za take ljudi kakor sta zgoraj omenjena, ne marajo. Še manj pa za tiste, ki omenjena agitirata zanje. Torej bomo odkritosrčno ter povečmo še enkrat resnico: Socialistična stranka nije razredni boj proti mednarodnemu kapitalizmu, zato mora biti vsak zaveden in zatiran delavec ali uslužbenec mednarodno organiziran. Z. J. Z. je pa privesek stare liberalne stranke, sedanje JDS, katera stremljivo samo za tem, kako bi preje vrgla ves delavski sloj kapitalizmu v žrelo, iz katerega ni več izhoda. Škrjanc si naj pa zapomni te prelepe besede. Mi smo prepričani, da jih tudi on dobro razume, ali žal, da jih on noče razširjati med delavskim ljudstvom, katero je potrebno takih nauk ravno v sedanjem času. Razširjanje krivih nauk, dobro služi ravno onim, ki najmanjše delajo. Kar smo pa slišali o hiši, kako se mora postaviti, povemo samo to, da stavba na močvirju ne more stati, kajti tja so jo vodje Z. J. Z. postavili, trije vogali so že zginjili, enega bo pa v kratkem voda odnesla. Upamo, da se z gosp. Škrjancem še kje vidimo.

Koroška Bela. V naši občini si je siromašno ljudstvo, ker ni dobilo mleka, nabavilo, kdor je le mogel, koze, ko bo čas primeren za pašo. Kajti, če bi morali kupovati krmo, bi bilo mleko predrago, pa se je dotično ljudstvo obrnilo do občine, da jim v ta namen dovoli občinski pašnik proti primerni odškodnini. Dasi ta pašnik ni primeren za govedo, pač pa dober le za pašo koz, ga jim občina vendar ne dovoli. Možje v občini, ki imajo glavno besedo in dosti mleka doma, bi vendar morali uvideti, da mora neimovito ljudstvo tudi živeti. Vsaj sedaj v teh hudih časih, ko ljudstvo nima in ne more dobiti mleka in ne maščobe, naj bi se jim s tem, kolikor toliko lajšalo gorje. Naj se vam smilijo vsaj mali otroci, ki nimajo kje dobiti pravega življenja!?

Celje. Mi smo v Celju tako srečni, da nas je usoda obdarila tudi z Zvezarji. Dne 15. na 16. aprila je imel adjunkt Krulc (Juž. žel.) kot uradnik službo. Ob pol 12. uri zvečer pridejo naši sodrugi v prometno pisarno vprašat, ako je kaj novega. On kot

uradnik mora biti seveda ušujen, toda takoj se je opazilo na njem, da je precej nervozen. Pokazal je končno vendar brzojavko našim zastopnikom. Ko so pa oni odšli, se je tako razburil, da ga je menda krč začel viti. Zavaljal je, kako da se predzrejo voditi celo akcijo in celo stavko. Potem je vpil, kako se predzrejo delavec z uradnikom kar tako govoriti kakor s kakšnim navadnim človekom. Ne vemo, kaj vendar misli uradnik Krulc? Kaj je mogoče on vzvišeno bitje? Le bolj počasi, gospod! Nek odbornik Zveze je Megliča denunciral, da ruje in ščuva zoper Jugoslavijo, kar ni resnica. Pred kratkem je isti denunciral nekega čuvaja v Štorah, na kar sta bila oba železničarja odstavljena in iščeta službe, pa jo še dobiti ne moreta. Gospod odbornik, ne mislite, da sedite še trdno na konjičku. Se vam zna splašiti, pa boste padli raz nje. Kdo vas bo pobiral? Zvezarjev bo premalo, drugi pa ne bodo hoteli, ker ste denuncirali.

Maribor. Težave današnjega potovanja po železnici v Čmurek in dalje proti Ljutomeru marsikdo težko občuti. Vsak potovalec si mora pri mestnem magistratu v Mariboru izprositi takozvano »Potno izkaznico«, ki jo dobi po dolgem čakanju, vloživši 2 K 40 vin. za kolek in pisanje. Kaj mu pa ta listek koristi, če ravno se srečujemo s posestniki pove, da ima s tem pravico potovati po celi Jugoslaviji. V Špilju šele izve, da razun izkaznice potrebuje še dovoljenja za kraj, kamor se hoče peljati. Ali bi ne bilo umestno, ljudi že tukaj opozoriti vselej na nove ukaze. Tako ravnanje ne vzbuja ljubezni in zapužanja do današnjih močnejšev. Še manj more biti ljudstvo zadovoljno, če se tako norčujejo iz njega. Če se pomisli, da ni vsak tako srečen, da čas in denar brezmiselno potrat; gotovo pa je vsak nevoljen nad obnašanjem špijskih stražarjev. Nazadnje na tudi ni vsakemu prijeto, biti tri ure zaprt v čakalnici. I daj bomo doživeli tak red in mir, kakršnega smemo tirjati kot svobodni državljani.

Celje. Dne 15. aprila 1919 je obhajal naš sodrug Jožef Poteš v Štorah 40letnico svojega robotanja v štorski tovarni. Ker pa ni bilo mogoče prirrediti na ta dan slavnosti, se je obhajala dne 17. aprila ob 6. uri zvečer v gostilni Lokoška v Štorah ta redka slavnost. Prišli so ga sodrugi iz Celja pozdraviti in mu čestitati, in sicer s pevskim zborom društva »Svoboda«, politična organizacija, železničarska organizacija in kovanari. Ko je stopil sodrug Poteš v sobo s predsednikom organizacije v Štorah, sodrugom Zoharjem, so ga celjski pevci pozdravili s krasno pesmijo »Delu časte«, nakar ga je pozdravil sodrug Marn in opisal njegov trden značaj v trajnem delovanju. Nato ga pozdravi sodrug Uranč v nemškem jeziku, potem sodr. Murko, sodr. Brezovšek, sodr. Borštnar in sodr. Sen iz Štor. Marsikatero oko je bilo rosnno na tej slavnosti. Posejti je tudi veselico gospod ravnatelj tovarne z uradniki. Sodrugi, zgled vam bodi sodrug Poteš in delujte za blagor delavstva kakor dela on.

Prvi Maj!

Krajevna skupina JSDS v Celju, bo razvila Prvega Maja svojo delavsko zastavo. Spored: Zjutraj ob 8. uri sestanek sodrugov iz Westrove tovarne, iz kemične tovarne in cinkarne ter drugih sodrugov iz Gaberja pri Sokolskem domu. Od tu korakajo korporativno do Branibora v Celju. Tam počakajo sodrugi iz Štor, Zavodne in mesta, ki se zberejo v gostilni pri Zelenem travniku z železniško godbo na čelu in zavito zastavo. Od Branibora korakajo tiho in mirno na Cesarja Jožeta trg. Tam se razvija zastava, tam bodo pozdravni govori, ter javen ljudski shod. Po shodu korakajo po Rotovski ulici do kolodvora, od tam po okrožni cesti na Glavni trg. Od tu po Gosposki ulici, Ces. Jožeta trgu, Rotovski ulici, Graški cesti, kjer se razidejo. Iz Slovenjega Gradca pride zjutraj ob pol 8. uri posebni vlak in gre zvečer ob 6. uri 10 minut nazaj. Vse udeležence slavnosti prosimo, da se mirno zadržijo in naj ne delajo nobenih kravalov, ki naj bi dali povod našim nasprotnikom, da bi nas blatili. Že zdaj pišejo in ščujejo časopisi, da naj bi se nepovedala naša slavnost. Naši sodrugi bodo delali sami red. Te reditelje se mora brezpovorno ubogati, da bo red in stroga disciplina. Popoldne ob 2. uri bo veselica pod milim nebom in sicer na Zelenem travniku. Sodrugi od zuna bodo imeli tudi lahko skupno kosilo v tej gostilni. Pri veselici bo prosta zabava, šaliya pošta in drugo.

Dnevne vesti.

— Demagoštvo s socialno-demokratskih shodov v nemških kraji. Ker g. dr. Reismann žilica švedno ne da mira in spravila v svojo polemiko med »Narodom« in »Naprejem« ponovno tudi moja izjava na novembarskem shodu v Špod. Polskavi na razgovor, ga prosim, da blagovoli prihodnjič, kadar pride zopet na kak shod, pri katerem bom govoril, vzeti si zapisnikarja s seboj, ki bo vse napisal, kar govorim, da bo g. dr. Reismann to, kar povem, bolje ostalo v spominu. Ali se g. dr. Reisman še spominja, kaj sem jaz takrat na vprašanje, ali smo socialisti za združenje s Srbi, odgovoril? Mišlim, da sem presneto jasno povedal, kako mi o tem mislimo in da sem nesocialistične medklicarje radi ne-kvalificiranih medklicov poštno zavrnili. — V ostalo polemiko z dr. K. in »Naprejem« se ne spuščam. Dr. K. — Janez Philipp umri. V soboto popoldne ob 3. uri je umrl nagle smrti, zadet od kapi, sodrug Janez Philipp. Naše zadrženo gibanje izgubi v pokojnem zvestega sobojevnika. Sodruga Philipp je bil dolgo vrsto let — skoro od ustanovitve Konzumnega društva za Ljubljano in okolico do sedaj — član nadzornega odbora naše konzumne organizacije. Bil je tudi ves čas strokovno in politično organiziran pristaš naše stranke. Rodom je bil ogrski Nemec in je bil nad 40 let v Ljubljani. Zadnje dni ga je kot upokojenca državne železnice zelo bolelo, da se mu ni več izplačevala ta pokojnina, češ, da je — Nemec. Bil je vese potir, in najbrže je iskal precej vzroka njegove smrti v tem... Da ni živel v sijajnih razmerah, se razume, saj je bil le upokojenec c. kr. državne železnice... »Slovenec« piše o smrti sodruka Philippa tako-le: »Smrt na cesti. Včeraj okrog pol 4. popoldne je prišel na Marjin trg postaren mož v spremstvu nekega vojaka. Sedel je na klop, ker mu je bilo slabo. Nekaj trenutkov nato je umrl. Zadel ga je mrtvoud. Reče se piše Ivan Filip, stanujoč v Spodnji Šiški št. 235 a. Po poklicu je prostorni mojster drž. železnice. Rojen je bil leta 1859. Pri njem so našli 3 zlate prstane, 1 srebrno uro z veržico in denarnico z vsebino — 6 vin. Prepeljali so ga v mrtvašnico. — Šest vinarjev! Vsaj ta železničar ni bil podkupljen od Italijanov, da štrajka.« Naj počiva v miru.

— Jugoslovanski visokošolci, ki se hočejo pridružiti skupnemu transportu do Čehoslovaške republike, se opozarjajo, da odide transport dne 28. t. m. popoldne iz Ljubljane preko Zidanega mosta, kjer se mu bodo pridružili dijaki iz Srbije in Hrvatske. Kdor reflektira na ta transport, naj se javi najkasneje do 26. t. m. brzojavno na naslov: Silvijn Burger, Ljubljana, Pogačarjev trg št. 3. Javiti je poleg imena tudi bivališče in kraj, kamor pošlje. Podrobnejše informacije 28. t. m. popoldne pri kolodvorskem poveljstvu v Ljubljani, za Srbe in Hrvate istega dne pri postajnem predstojniku v Zidanem mostu. Vsakdo se mora izkazati z vseučiliško legitimacijo. Potovalne liste, kakor tudi dovoljenja za prevoz živil se preskrbe za vse skupno.

— Ženski shod v Mestnem domu, ki se je vršil včeraj popoldne, je bil srednje obiskan. Govornice so udeležence tolažile, češ, da se gospoda trudi, da se izboljšavajo življenska razmere. Izvolile so na shodu tudi komisijo devetih članic, ki naj izpolnjuje pri vladi pooblastila, da prevzamejo nadzorstvo na trgu in preganjajo verženo kupčijo.

— Popravek. Pod zaglavljem »opazovanje sprehajalca« je naš list v petkovi številki objavil med dnevnimi vestimi notico, v kateri pišec naziva tukajšnjega trgovca Grobelnika »kričnega izraelca« ter s primerjavo cen izloženega blaga v njegovi trgovini in oneke v trgovini Božidarja Götzla spodbuja trgovsko realnost in solidnost g. Grobelnika. Uredništvo se je na uverilo, da je bilo z dotičnim dopisom mistificirano. Prepričalo se je namreč, da je v Grobelnikovi izlozbi po ceni K 190 za meter razstavljeno blago neprimerno boljše kvalitete kakor Götzlovo blago iste cene, vrhu tega tudi, da Grobelnik sedaj z ozirom na tržne razmere prodaja baš to blago za skoro 40% pod svojo lastno nakupno ceno. Tudi je uredništvo pozvedelo, da Grobelnik nikakor ne verži s svojimi blagom pod okriljem »Balkana«, temveč da »Balkan« prodaja blagovno partijo Grobelnikovega odjemalca Padvkoviča iz Zagreba, radi katere teče med njima pravda, Grobelnik na da se je dražbe udeležil le kot kipec dotičnega blaga. Uredništvo rad volje priznava, da je storilo gosp. Grobelniku za objavo imenovanice krivico, in tolažno izjavlja, da

nima povoda g. Grobelnika dolžiti nerealnosti, nesolidnosti in veriženja.

— V Rogatski Slatini se je utrgal plaz ter napravil veliko škodo. Vodovod je razdejan ter prebivalstvo brez pitne vode. Železniški promet na progi Grobelno-Rogatec je ustavljen. Potrebna dela so se takoj začela.

— Ribniška posojilnica je podarila slovenskim akademikom 1000 K. Srčna hvala! Ljubljanski denarni zavodi, posnemajte! Obračamo se prošče tudi na ostalo občinstvo, da nam pomaga kolikor mogoče izdatno v naši štiski! Darila naj se blagovolijo pošiljati na naslov: Joža Barčičevič, pravnik, Franca Jožefa cesta 16, Ljubljana. — Veselični odsek S. Z. S. A.

— Državna posredovalnica za delo v Ljubljani prosi vse svoje stranke, da z rešitvijo svojih prošnji za prihodnji teden počakajo, ker se ves urad seli v svoje nove, velike in moderno urejene prostore v Gradšču, nasproti dramskega gledališča v Lukmannovi hiši. V sredo, četrtek in petek (23., 24. in 25. t. m.) pa ostane urad vsled selitve sploh zaprt.

— Osrednje društvo stavbniških delavcev v Sloveniji priredi izlet na Rožnik v nedeljo, dne 27. aprila 1919 ter se bo vršilo zborovanje ob 9. dopoldne v verandi restavracije na gozdnem Rožniku. Stavbeno delavstvo (zidarji, tesarji, klesarji, pekarji, slikarji, opekariji) pridite vsi točno na zborovanje, da se vam dajo potrdila o mezdni gibanju. Pripeljite pa tudi svoje, da se v krogu tovarištva nekoliko razvedrite!

— Trst pred razsulo? »Jugoslov. Ekonomista« prinaša vest: Tržaška občina stoji pred finančnim razsulo. Dolgovi občine znašajo že preko 180 milijonov kron, a dohodkov ni nobenih. Mestno zastopstvo je popolnoma odvisno od italijanske vlade, pa bo radi tega ob priliki demisioniralo in vladi predlagalo, da za Trst imenuje vladnega komisarja.

— Na Reki bodo žigosali bankovce, ki pa kljub temu v Jugoslaviji ne bodo imeli veljave.

— Draginja na Dunaju. »Riječ« SHS pravi, da velja na Dunaju kilogram masti 120 K, moka nulerica 35 K, eno jajce 2 K 80 vin., kilogram govedine 85 K, svinjsko meso 96 K, maslo 160 K, krompir pa 7 K. Če je to res, blagor revščini na Dunaju!

— Zvišanje železniških tarif v Nemški Avstriji. Nemškoavstrijski prometni državni urad namerava z ozirom na izdatno podražanje obratnih strokov, posebno premoaga in železa, zvišati osebni in blagovni tarif na nemškoavstrijskih železnicah, kar naj bi veljalo tudi za južno železnico, katere izdatki izdatno presegajo prejemke. Vozne cene tretjega razreda se bodo zvišale za 50%, drugega razreda za 66 2/3%, prvega za 100%, za prtljago 50%. V bodoče bodo torej veljale pri voznih 3. razreda cene 2. razreda, v 2. razreda cene 1. razreda, v 1. razreda pa dvojne cene. Dosedanje olajšave iz socialno-političnih vzrokov, kakor za delavce, šolsko mladino itd., ostanejo; tozadevne cene se bodo le v manjši meri povišale. Davek na vozne listke in prtljago v izmeri 20% je v gori navedenem povišku že vstet.

— Za izmenjavo blaga med Češko in Jugoslavijo. Delegati češko-slovaške republike so prišli v Belgrad, da se dogovore z vlado o izmenjavi blaga med Češkoslovaško in Jugoslavijo.

— Ustanove za visokošolce. Dikaj visokih šol, pristojni v Dalmaciji, ki reflektirajo na ustanove, naj predložijo svoje prošnje deželni vladi za Dalmacijo do 20. maja t. l. Prošnjam naj priložijo izkaze o že izvršenih študijah, svojem ekonomskem stanju (ubožno izpričevalo) in o svoji pristojnosti.

— »Državna posredovalnica za delo« podružnica za Ljubljano in okolico. V preteklem tednu (od 6. aprila do 12. aprila 1919) je iskalo delo 195 moških in 122 ženskih delovnih moči. Delodajalci so iskali 64 moških in 46 ženskih delovnih moči. Posredovani se je izvršilo 64. Pri vseh podružnicah »Državne posredovalnice za delo« je od 1. januarja do 12. aprila 1919 iskalo delo 4741 delovnih moči, delodajalci pa so iskali 3970 delavcev. Posredovani se je izvršilo v tem času 1013. Delo iščejo pisarniške moči (212), trgovski uslužbenci (131), tovarniške delavke, služkinje, ključavničarji, kovači, krojači, čevljarji, peki, minarji, mesarji, rudarji, mizarji, kolarji, natakarice. V delo pa sprejme posredovalnica zidarje, delavce v tov. opeke, čevljarje, tesarje, ključavničarje, poljske delavce, krojače, živilje, maserko, služkinje in razne druge obrtnike.

— Zahvala. Cenjeni sodrug! Dne 17. aprila 1919 ste mi priredili vese-

lico, ali bolje rečeno slavnost, ki naj označi zahvalo meni za moje 40letno delovanje v štorski tovarni. Tako krasno in meni v veliko veselje ste to izvedli. Zahvaljujem se vam za vse to. Zahvaljujem se celjskim pevcem za lepe pesmi, sodrugom govornikom za njih govore in vsem, ki so bili navzoči za njihov obisk. Zahvaljujem se nadalje tudi za dopis, ki je bil objavljen v »Napreju«. Najlepša zahvala pa sodrug naj vam bo za prekrasne darove, ki sem jih prejel v spomin. Obljubujem vam, sodrug, da ne mislim se odnehati od mojega delovanja, da hočem še nadalje hoditi po dosedanj poti in da bom tudi nadalje še deloval v blagor in korist delavstva. Se enkrat vam hvala in pozdrav Vaš Jože Poteš.

— Žigosanje bankovcev na Poljskem se bo izvršilo. Vse nemške marke, avstrijske krone in ruski rublji se bodo žigosali. Če vsota presega 2400 mark ali 1500 rubljev ali 300 kron, se ne odvzame nobenega davka za žigosanje. Če vsota presega dve mere, se polovico denarja vrne, drugo polovico pa se zapiše kot 4% državno posojilo.

— Razno. Pri dunajskem vseučilišču ustanove novo protestantsko teološko fakulteto. — Listi poročajo iz Zürich, da se je posrečilo švicarskemu zdravniku dr. Spengleru odkriti bacil španske gripe. — Iz Italije pride v Olomuc 40.000 čeških legionarjev s 1000 častniki. — Na Ogrskem izide zakon, na podlagi katerega bodo vse hiše, ki se jih vporablja za stanovanja drugih, socializirali. Lastnik hiše dobi odškodnino. Najemino urede: majhna stanovanja bodo cenejša od srednje-velikih; nasprotno pa bodo luksuzna stanovanja za 100 odstotkov dražja kot doslej. — Kot prihajajo k nam žurnalisti iz Amerike, Anglije itd., tako pridejo tudi iz Češke žurnalisti v Ameriko. — V Londonu je umrl za špansko hripavo vodja neodvisnih socialističnih delavcev Henderson. — Okr. bolnišnično blagajno na Kr. Vinohradih so tatovi uropali. — Češke bolnišnične blagajne bodo pošiljale svoje bolnike tudi v zdravilišča. Tozadevna pogajanja se že vrše. — V zasadenem ozemlju Italijani našli žigosanih bankovcev ne sprejemajo. Da, za onega, pri katerem jih kaj opazijo, so celo razpisane velike kazni. Vse se bo še maščevalo, naznanjamo jim, da se »vidimo pri Filipih«.

— Priprave za cvetlična dneva, ki jih 26. in 27. t. m. prirede slovenski akademiki, kar najlepše napredujejo. Prihodnji sestanek se vrši v torek, 22. t. m. Tovariši, ne pustite podpisanege odbora pri delu na ceditu in se sestanka udeležite v še večjem številu, kakor zadnjega. — Veselični odsek S. Z. S. A.

Iz stranke.

Seja ljubljanskega krajevnega političnega odbora bo danes točno ob pol 8. zvečer.

Seja občnega odbora za proslavo 1. maja v Ljubljani bo v sredo ob pol 7. uri, seja širšega odbora pa ob 8. uri zvečer. Sklicatelj.

Trbovelskemu delavstvu se naznanja, da je krajevno zastopstvo soc.-dem. stranke sporazumno s korporacijami in odbori drugih društev sklenilo organizirati praznovanje letošnjega prvega maja. Za izvedbo obširnega programa so potrebne predpriprave. V ta namen se sklicuje sestanek vseh politično organiziranih delavcev in delavk na sredo, dne 23. aprila ob 5. uri popoldne v »Delavski dom«. Izvolijo se na sestanku tudi zaupniki oziroma reditelji. Ker je sestanek važen, vabi k obilni udeležbi za načelstvo Fr. R.

Strokovno gibanje.

Iz strokovnih organizacij.

Nova podružnica Osrednjega društva kemičnih delavcev na slovenskem ozemlju se je ustanovila v Ljubljani. Značilno je, da so v ti podružnici same delavke, kar pač dokazuje, da tudi naš delavski ženski spol polagoma kreta na pravo pot. Ni čuda, vsaj se ravno delavke smatra za cenejšo delovno moč, ki se jo po svoji potrpežljivosti naravi dá izkoriščati najlažje. Zato je vsakemu ženska delovna moč povsod tam, kjer so je le dá uporabiti, dobro došla. Nečemo se spuščati v rekrimacije, kajti o delovnem razmerju žene bi se dalo govoriti in pisati prav mnogo, posebno o vplivu dela žene na delovni trg, mezdno razmerje in na splošno narodno gospodarstvo, kakor tudi na družbo v celoti. Glavno je, da se tudi delavke začnejo zavedati in iskati zaščito ter zaslonbo v pravi razredni, delavski strokovni organizaciji. —

Zborovanje kemičnih delavk, Kafe-ro se je nedavno tega vršilo, je bilo prav zanimivo in poučno. Ob tej priliki je bil izvoljen tudi odbor in so se funkcionarji porazdelile tako-le: Arhar Marijeta, predsednica; Somrak Ivanka, namestnica; Bobnar Nežika, blagajničarka; Debevec Fanica, namestnica, končno Cunar Angela, zapisničarka. Nekaj zaupnic se bo izvolilo še na bodočem shodu.

Ustanovni občni zbor podružnice v Kranju Osrednjega društva živilskih delavcev se je vršil pred kratkim, na katerem je o nalogah strokovne organizacije poročal sodrug Grašič. Vršile so se volitve podružničnega odbora, v katerega so bili izvoljeni, in sicer Brenk Jože, načelnik; Drinovec Anton, namestnik; Zerovnik Jakob, blagajnik; Sušnik Franc, namestnik; Balželj Peter, tajnik; Kavčič Simon, namestnik.

Podružnica Osrednjega društva kovinarjev v Ljubljani se je ustanovila v Kamniku. V odbor so bili voljeni: Predsednik: Toplak Fr., podpredsednik: Potokar K., tajnik: Mejač J., blagajnik: Repnik Fr. ter dva zaupnika, katere si odbor določi. Izmed deklet je bila voljena tovarišica Mici Vavpotič.

Mezdno gibanje.

Stavka cestnih železničarjev v Ljubljani končana.

Marsikdo se vpraša, zakaj je nastala stavka cestnih železničarjev, ker ne ve, da so bili cestni železničarji najslabše plačani razen železničarjev ves čas vojne do sedaj. Oglejmo si dnevne plače z draginjsko doklado vred: izprevednik ima 4 K, vozniki 5 K, pomožni delavci 6 K, kvalificirani delavci 8 K, prožni delavci 10 K, pregledniki od 7 K do 12 kron. Cestni železničarji so predložili svojo spomenico upravi dne 28. januarja t. l. ter zahtevali nakašneje rešitve cele spomenice do 31. marca. Uslužbenci so zahtevali povišanje plače od 50% do 200%, tako da bi se plače približno zenačile. Vodstvo cestne železnice na Dunaju je nepovoljno odgovorilo; ugodilo je le deloma nekaterim zvišanje plače, kakor tudi ni hotelo priznati zaupnike; zaradi tega je nastalo ogorčenje med uslužbenci, ki so 21. marca zopet oddali vodstvu spomenico, da naj uprava ugodi zahtevam uslužbenec, ker so upravičene in nepretrane. Uslužbenci so čakali po roku še 15 dni, vodstvo ni dalo nobenega odgovora, torej so se uslužbenci odločili za skrajno sredstvo, da opozore vodstvo, stopili v stavko dne 15. t. m. ob 1. uri popoldne.

Obrtni nadzornik je takoj začel posredovati med upravo cestne železnice in stavkajočimi. Dospel je takoj ravnatelj cestne železnice gosp. Poschenrider z Dunaja, ter začel pogajanja s stavkajočimi, ki so se vršila pri obrtnem nadzorništvu deželne vlade v navzočnosti zastopnika narodne vlade gospoda obrtnega nadzornika inženirja Štebila, ravnatelja cestne železnice gosp. Poschenriderja med zaupniki cestne železnice ter ob navzočnosti zastopnika splošne železničarske organizacije za Jugoslovijo.

Uspeh je bil naslednji: uprava je priznala vse v spomenici navedene točke. Povišanje plače poduradnikom od 600 K do 800 K mesečno, enkratne odškodnino za od leta 1915. neprejele službene obleke v zneska 650 K se ima takoj izplačati. Vsem ostalim uslužbencem in delavcem je vodstvo povišalo plačo z draginjsko doklado vred od 12 K do 18 K dnevno. Službena obleka se ima najkasneje do 15. maja med vse uslužbence in delavce razdeliti. Redno napredovanje se takoj, ko nastopijo redne razmere, za vse uslužbence uvede po predpisih. Dopust za uradnike in poduradnike velja v zmislu trgovskega zakona, drugim uslužbencem in delavcem se doli letno plačan dopust (z draginjskimi dokladami), in sicer do 5 let 5 dni, od 5 do 10 let 8 dni, od 10 do 15 let 11 dni, od 15 let naprej 14 dni. Dopusti se dovoljujejo v celoti naenkrat. Uprava bo skrbela, da po lastni ceni vsem uslužbencem in delavcem preskrbi 2500 kg premoga letno. Takoj ko nastopijo redne razmere bo uprava določila stanaršinsko doklado. Obenem bo tudi skrbela, da se od 25. februarja nazaj, plača uslužbenecem draginjska doklada v vseh dosedaj še neplačanih prostih dni. Vozni turnusi se uredi do 22. aprila t. l.

Za vse uslužbence je urediti osemurni delovnik v zmislu naredbe Narodne vlade v Ljubljani št. 243 od 30. decembra 1918. Predpripravljeni čas je všteti v službeni čas. Vozni turnus se tako uredi, da vsakemu uslužbencu zagotovljeni trite prosti dnevi mesečno, ti prosti dnevi so v turnusu določeni tako, da vsak uslužbenec ve, kdaj je njegov prosti

dan. Vozni turnus je tako urediti, da se osemurni delovnik samo enkrat dnevno pretрга. Za uporabo svoje obleke v službi se ima vsakemu uslužbencu in delavcu, izvemši poduradnikov, do 1. maja izplačati vsota 50 K.

Zaradi stavke se ne sme nobenega uslužbenca preganjati ali pa kaznovati, še manj pa odpustiti.

Od delavstva izvoljene zaupniške uprava pripozna.

Na dan 1. majnika se ves obrat cestne železnice ustavi od 6. ure zjutraj do 6. ure zvečer.

Ljubljanski knjižgovezi so pretekli feden predložili delodajalcem zahteve po zvišanju plač. Zahteve niso pretirane in kakor čujemo, delodajalci uvidevajo potrebo regulacije plač.

Mezdno gibanje natakarijev in natakarij v Ljubljani. Osrednje društvo natakarijev in natakarij ter drugih uslužbenec je vložilo spomenico na zadrugo, v kateri zahteva ureditev službenih in mezdni razmer. Razmere v tej stroki so še popolnoma neurejene, zato bi bilo prav želeli in pametno bi bilo, če bi zadruga tukaj storiла svojo stanovsko dolžnost v prid obrti in uslužbenstva. Spomenica naproša odgovor do 25. t. m.

Organizacija lesnih delavcev v Ljubljani je sklenila pogodbo z mizarjskimi podjetniki v Ljubljani in okolici v ponedeljek, dne 14. t. m. Med vojno je ta stroka skoro popolnoma počivala. Delavstvo je bilo v vojni kar ga je pa bilo doma, je bilo vso vojno silno slabo plačevano. Zato ni bilo čudno, če se je končno tudi to delavstvo zganilo. Ko je bila spomenica predložena, so podjetniki izjavili, da so pripravljene se pogajati. Pogajanja so se vršila pred obrtnim nadzornikom. Delodajalce so zastopali gg. Rojina, Binder, Černe, Primožič, Škalar, Unzar, Naglas; organizacijo lesnih delavcev so zastopali ss. Zore, Pogačnik, Bradeško, Žebovec, Lenasi in Trampuš, ter strokovni tajnik Petejan. Sklenil se je naslednji dogovor: Vsem mizarjskim in tapetniškim delavcem se zvišajo za tekoči teden do nadaljnjega plače, in sicer: do 13 K dnevne plače za 60 odstotkov, čez 13 K dnevne plače za 55 odstotkov. Draginjske doklade se zvišajo po istem ključu. Dogovor je provizoričnega značaja. Ta uspeh bo lesnim delavcem v bodrilo, da izpopolnijo svojo organizacijo do tiste popolnosti, kakor jo je imela pred vojno.

Mezdno gibanje lesnih delavcev pri tovarni Samša & Co. V tej tovarni vposleno delavstvo je potom svoje organizacije vložilo pri imenovani tvrdki zahteve, da se mu poviša plača za 30%. Tvrdka je tej zahtevi z ozirom na vladačo draginjo v polni meri ugodila, ter izplačuje mezdo s tem poviškom.

Kovinarji »Strojnih tovaren in livaren v Ljubljani« so dne 11. aprila sklenili sledečo pogodbo: 1. Vsem delavcem in delavkam se zviša temeljna plača ter draginjska doklada, ki so jo imeli pred 22. marcem za 25%. 2. Delavcem in delavkam v obratu Zabkar se priznajo iste doklade kakor v ostalih podjetjih. 3. Doklada za ženo brez zaslužka znaša 9 K, doklada za otroka pod 14. letom 8 K na teden. 4. Doklade se za prvi teden službovanja ne izplačujejo in nima draginjska doklada presegati 100% temeljne plače. 5. Dohodki pod 1., 2., 3. se priznajo od 22. marca naprej. 6. Izplačajo se nabavni prispevki, in sicer 250 K za oženjene, 200 K za samce onim, ki so bili v podjetju pred 1. marcem. 7. Livarjem in topilcem se prizna obleko in čevlje. 8. Čezurno delo se plača s 50% poviška med 6. in 8. uro, od šestih zvečer do šestih zjutraj s 100% poviškom, nedeljsko in prazniško delo s 100% poviškom. 9. Želje livarjev, da se naznanijo akordne cene, se bodo po možnosti upoštevale. 10. Predstoječa pogodba je veljavna do 15. julija, odpovedni rok je 14 dni.

Fala nad Mariborom. Dne 5. aprila je bila sklenjena med delavstvom elektrarne na Fali in zastopniki elektrarne sledeča pogodba: 1. Do zopetnega začetka gradbenega dela, po katerem roku se imajo z delavci dogovoriti novi plačilni pogoji, ostanejo stare plače v veljavi z 20% poviška, razentega se prizna vsem stavljenim delavcem 1 K na dan draginjske doklade, ključavničarjem pa 1 K 20 vin. za vsak delovni dan. Za čezurno delo se v splošnem izplačuje 50% poviška na minimalno mezdo brez oziroma, ali se dela čez uro v delavnik, ob nedeljah ali praznik. Kot čezurno delo veljajo vse ure, ki so čez postavni osemurni delovni čas. 2. Od tvrdki odpuščeni delavci vsled ustavitve gradbenega dela dobijo za tri dni čez svojo plačo takoj doplačilo.

Nadaljni odpust 30 delavcev se izvrši 13. aprila ter je istim ravno tako izplačati tri dnevne nad plačo.

Kultura.

Album Meštrovičevih del v angleškem jeziku. V Londonu je izšel Album kiparskih del našega velikega kiparja Ivana Meštroviča. V njem je reproduciranih okoli 68 najboljših Meštrovičevih del. Poleg tega so prevedeni v angleščino »Akordi« posvečeni Ivanu Meštroviču od Ivana Vojnoviča. »The New Europa« piše ob priliki izdaje Meštrovičevega albuma: »Danes je Meštrovič obče priznan kot eden izmed največjih kiparjev sveta. Meštrovič nam je poznan že tako, da nam je v Londonu že postal domač«.

Slovenskim umetnikom.

»Socialno umetniški pokret« v Splitu je izdal manifest, v katerem vabi vse umetnike brez razlike spola in vrste (slikarje, kiparje, glasbenike, stavbarje in gledališke igralce) vse kraljevine SHS, naj se združijo v enotno socialno organizacijo. Manifest izjavlja: Do danes niso umetniki nikdar obstojali kakor razred zase, najsi so jim to nalagali lastni interesi. Maloštevilni in nemočni so bili razcepljeni vedno in povsod, niso imeli pravice, dočim so bile njih dolžnosti vedno urejene napram ambijentu, v katerem so delali. Živeli so od milosti vlade in poudnih mecenov, pa so bile zato tudi produkcije po željah in potrebah omenjenih. Oni, katerim se je posrečilo, da so se navzlic doživeli bedi oteli, so umirali nepojmljeni in zasmejavani. Večinoma pa so se asimilirali ambijentu razmerja, med katerim so živeli in so prestajali biti umetniki. Zato je tudi umetnost služila vsemu, samo ne umetnosti. Od milosti v bodočnosti ne smemo in nečemo živeti, niti ne smemo dovoliti brezvestnega izkoriščanja. Hočemo živeti samo kot umetniki in biti svobodni državljani. Hočemo imeti prvo in zadnjo besedo, kjer smo kompetentni in pozvani. Naša sloga se bo udeleževala v posebni organizaciji. Zato se moramo vsi združiti, da bomo zastopani kakor posebni razred. Brez nas se ne sme reševati nobeno vprašanje, ki spada v naš delokrog. Beda ne sme več spremljati kakor pošast našega dela in našega življenja. Zahtevamo to, kar zahteva danes vsak delavec, v razliko, da smo mi duševni delavci. Čista in svobodna umetnost se mora razvijati samo izven vsakdanjih telesnih potreb in duševnih predsodkov. Samo gmočno popolnoma neodvisni umetniki morajo biti iskreni. Edino taka umetnost, ki ne robuja vsakdanjim osebnim potrebam umetnikov in družbe, more v celoti odgovorjati svoji svrhi.

Kdor bi k tej organizaciji hotel pristopiti, naj na naslov: Čiko Benčič, slikar, Split, Plinarska ulica, pošlje prijavo, v kateri naj bodo navedeni bivališče, vrsta umetništva, rojstni dan in kraj in naj bodo na kratko označene premoženjske razmere ter morebitne želje.

Poziv

predsedništva deželne vlade za Slovenijo v Ljubljani in delegacije ministrstva financ za Slovenijo in Istro v Ljubljani o ureditvi plačevanja zavarovalnih (zavarovalnih premij) na podstavi veljavnih zavarovalnih pogodbenozemski in zavarovalnih družb.

Mnogi državljani kraljevstva Srbov, Hrvatov in Slovencev, živeči v Sloveniji, ki imajo zavarovalne pogodbe z inozemskimi zavarovalnicami, vsled ukinitve nakazničnega prometa, oziroma prometa s poštno-hranilničnim uradom na Dunaju, ne morejo plačevati v zadnji dobi dosevajočih zavarovalnin (zavarovalnih premij), ker ne vedo, je li ali kje so v našem kraljestvu upravičene vplačilnice, kjer bi pravoveljavno izpolnjevali svoje pogodbeno obveznosti.

I. Nekvarno poznejši ureditvi pravnega razmerja inozemskih zavarovalnic, ki opravljajo svoje poslo na ozemlju kraljevstva Srbov, Hrvatov in Slovencev, se pozivljejo vsa zavarovalna društva in kakorkoli imenovana njih zastopništva, ki so do sedaj opravljala zavarovalne posle na ozemlju Slovenije, da najkasneje do dne 25. aprila 1919 v Uradnem listu pod »Raznimi objavami«, in sicer vsaka zavarovalna društva zase, priobčijo lastno »Izjavo«, v kateri naj naznanijo občinstvu, kje je zavarovalnine, dosevajóče za račun družbe, pravoveljavno vplačati na ozemlju kraljevstva Srbov, Hrvatov in Slovencev, ter naj izjavijo, da bo družba izjemoma smatrala vpla-

Agitirajte za naše časopise!